

Washingtons første suksessrike forretningskvinne: Thea Foss fra Hærland

Ganske underlig er det, men det er ikke så mange i bygda vår som kjenner til Thea Christiansen Foss fra Mosen i Hærland - den driftige damen som ble en kvinnelig Askeladd i Amerika. I staten Washington, derimot, er navnet Thea Foss et begrep, hun ble nemlig grunnlegger av Foss Maritime, det største slepebåtkompaniet på vestkysten av USA.

Før hun emigrerte til Amerika, var hun blitt kjæreste med Andreas Olesen fra Skirfoss i Rødenes, og i 1880 dro hun over til Andreas som var reist i forveien og arbeidet som snekker. De giftet seg i 1882 i Minneapolis og fikk etter hvert seks barn. Andreas forandret navnet sitt til Andrew Fossen, og senere forkortet han etternavnet til Foss.

I 1889 tok de med seg barna sine og flyttet til Tacoma, en by nær Seattle.

Slik begynte eventyret om Thea

I Tacoma bygde Andrew et lite flytehus på påler i haveområdet, der Thea bodde med barna, mens mannen var borte i ukevis på snekkeroppdrag. En dag, da hun a· på verandaen i det primitive flytehuse , kom en motløs fisker og tilbød henne båten sin for ti dollar. Thea prutet prisen ned til halvparten, kjøpte båten, pusset den opp og malte den grønn og hvit. Med forretningssans (som en Ola Thon!) solgte hun den for det dobbelte. Etter hvert kjøpte hun flere båter fra frustrerte fiskere med dårlig fangst, pusset dem opp og solgte dem videre. Andrew skjønte at Thea hadde funnet en ide som det var lønnsomt å bygge videre på, og dermed var båteventyret i gang. Etter kort tid hadde Thea en flåte på 200 båter.

Forretningen vokser

Og forretningen vokste. Thea og Andrew begynte med omfattende fraktoppdrag før de satset på slepebåtdrift. Innen 1913 hadde firmaet bygget opp en flåte av stadig større båter, og rederiet ble kalt «The Foss Launch and Tug

Thea ved flytehuset sitt i Tacoma.

Company of Tacoma)). Thea var i tillegg opptatt av å drive landhandel og pensjonat, og hun minnes som en god kvinne som alltid tok seg svært godt av sine arbeidsfolk.

I løpet av I. verdenskrig kjøpte rederiet et slepebåtfirma i Seattle-området og flyttet virksomheten fra Tacoma til Seattle. I dag er rederiet det mest moderne slepebåtrederi på hele vestkysten «Foss Maritime Company». Og fargene på båtene er fremdeles grønn og hvit! De tre sønnene Arthur, Wedell og Henry var også engasjert i rederiet, men ingen i familien er nå lenger involvert. Fremdeles ligger hovedkontoret i Seattle, men underkontorer finnes i Tacoma, Everett, Port Angeles, Los Angeles, Long Beach, San Diego, Portland og San Francisco Bay.

«Tugboat-Annie» .

I Theas tid var hun rederiets øverste sjef. Hun døde dagen før hun fylte 69 år, 8. juni 1927. Hennes begravelse var den største i Tacomas historie, og Tacomas havn var fylt med en gigantisk konvoi av slepebåter. Dette inspirerte forfatteren Norman Reilly Raine til å skrive serien «Tugboat-Annie» (slepebåt-Annie) som ble publisert i Saturday Evening Post. Den ble filmatisert og gikk som en kjempepopulær TV-serie i 1950-årene.

«Thea Foss Waterway»

Arven etter Thea er synlig langs det nye havneområdet ved Tacoma sentrum: «Thea Foss Waterway»), der skipsverftet en gang lå. Der er det en 2,4 km lang bukt hvor det meste var forfalt gjennom flere ti-år. I 1980-årene bestemte lokale myndigheter å gjenopplive området. Nå er det blitt et flott strøk med butikker, parkområder, leiligheter og strandpromenader. Det blir sett på som et kultursentrum med blant annet et nydelig glassmuseum, og blir betegnet som en turistmagnet og en juvel for utvikling og økonomisk revitalisering. Her vises også en film til Theas ære.

Thea og Andrew Foss med sine sønner, Arthur, Wedell og Henry

Thea Foss har gitt navn til losje 45 i «Daughters of Norway»

Også i foreningslivet har Thea satt spor etter seg. Vi kjenner alle til foreningen «Sønner av Norge» (Sons of Norway), som er svært aktiv i Seattle. Men der er også en forening for norske kvinnelige etterkommere. «Døtre av Norge», og i 2004 var de innvielse av Thea Foss' losje nummer 45. Mange av losjemedlemmene kom fra den tidligere Kirsten Flagstads losje nummer 35. De som har lyst til å vite mer om Thea kan søke på nettet - der ligger mangfoldige sider om denne driftige damen fra Hærland.

I anledning av at det i år (8. juni) er 150 år siden Thea ble født på Mosen i Hærland, har historielaget fått oppfordring til å lage en minneutstilling om damen og hennes eventyrlige suksess i Amerika. Denne utstillingen vil komme neste sommer i samarbeid med museet (og med markedsavdelingen i Foss Maritime Company i Seattle, som vi har opprettet kontakt med) Her vil vi imidlertid fortelle litt mer om Thea og Andrew siden vi har fått høre at det er mange som vil vite mer om dem.

På Mosen i Hærland

ble Thea født 8. juni 1858

Hun var datter til Christian Thorstensen og Maren Kristine Larsdatter. Til sammen var det åtte barn, og Thea var nummer seks i søskenflokket. Vi vet at Andreas fra Rødnes dro over til Amerika før Thea og sendte penger til henne, slik at hun kunne forenes med ham i Minnesota. Men Thea var en uavhengig og stolt ung dame, tok seg arbeid som husholderske i Christiania, og ga pengene fra Andreas til hans søsken. Hun ville selv spare til sin billett!

Thea og se hennes barndomshjem.

Jens Eriks far, Kjell Undrum, kunne bistå med dette med sin gode kompetanse i slektsforskning. Dessuten har han selv bodd på Mosen. I den ferdige dokumentarfilmen finnes en sekvens der Kjell Undrum står på Mosen sin grunn og forteller om Thea.

Filmen er blitt vist i «Torsdagsklubbem» på Folkenborg og gir en fin sammenfatning av hennes liv og fremgang som forretningskvinne i USA.

Her på Mosen i Hærland ble Thea født 8. juni 1858. Bildet er fra 1920-årene og utlånt av Kjell Undrum

Fossfamilien ble stor

Thea og Andrew fikk fem barn, tre gutter og to jenter. Jentene døde som unge, men de tre guttene ble alle viktige medarbeidere i firmaet etter hvert som de vokste opp. Det fortelles at allerede som smågutter solgte de meitemark til fiskere for to dollar for dusinet. Foreldrene var ivrige på at de skulle få seg utdanning, og de ble viktige personer i oppbyggingen og ekspansjonen av kompaniet.

Dokumentarfilmen om Thea

I 2005 fikk Jens Erik Undrum, kirkeverge i Eidsberg, en forespørsel fra to unge amerikanske menn som arbeidet med en dokumentarfilm om Thea. De ville gjerne ha slektsopplysninger om

På familiebildet som ble tatt i 1893 ser du Thea som holder rundt datteren Lillian. Bak står Arthur og Wedell, og til høyre er Andrew med vesle Henry. Andrews brødre, Iver og Peter, ble også viktige medarbeidere. De hjalp Andrew med å bygge båter Det var mange norske emigranter til USA som håpet på å gj re suksess i «Mulighetenes land» Få lyktes slik Thea og Andrew.

Alltid til tjeneste

Det finnes flere bøker, skrifter og omtaler av ekteparet Foss i USA. I en av bøkene står det innledningen:

«Amerikas storhet skyldes folk som Andrew og Thea Foss, mennesker med pågangsmot for suksess - men aldri på bekostning av andre». For en flott attest!

De bygget opp sitt båtfirmas med hardt arbeid, og lærte også sine barn nøysomhet og kunsten aldri å la noe gå til spille. For å skaffe mat til losjerende og arbeidsfolk holdt de husdyr - ei ku, flere griser og høner. Bak båthuset i Tacoma gikk jernbanen med godsvogner med korn som drysset ned bak huset deres, og som de tre sønnene fikk i oppgave å plukke opp til dyrefor. Andrew skaffet seg griser og Thea ei ku som fikk navnet «Annie». Kua skaffet melk til både familie og ansatte, og ble dessuten båtførernes favoritt. På dager med tett skodde på havna, blåste de i fløyte til kua som svarte med rauting og loste båtene vel i havn. Også i dag er firmaets slagord og logo: «Allways ready»

Kontakt med gamlelandet

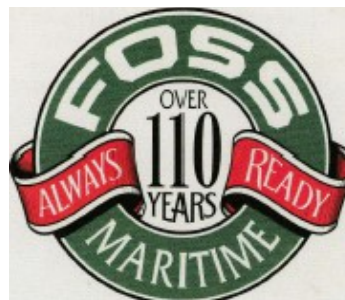
Thea kom aldri tilbake til Norge, men Andrew besøkte Hærland og Rødenes i 1933, seks år etter Theas død.

Bildet under er tatt på Kvernhusengen (i nærheten av Theas barndomshjem). Han besøkte da Jul Kvernhusengen, sin barndomsvenn. Andrew sitter foran i midten med Juls søster, Marie, ved sin venstre side. På hans høyre side er småjentene Ragnhild og Anne Marie (som siden fikk etternavnene Haugerud og Baggetorp) med sine foreldre Helga og Ole Kvernhusengen.

Dette bildet ble tatt på Kvernhusengen i Hærland da Andrew Foss var på besøk i 1933

Andrew besøkte også Rødenes på Norgesturen, og det fortelles at han var på skolen og delte ut gaver til elevene. Han var da 78 år og hadde giftet seg på nytt med Theas søster.

Foss Maritime Company - kanskje det største slepebåtfirmas i verden

Vi kan ikke skrive om Thea og Andrew uten å ha med et båtbilde. Båten på bildet heter «Lindsey Foss» og blir omtalt som den største og kraftigste slepebåt i verden med en lengde på 155 fot og 8000 hestekrefter. Firmaet ekspanderer fortsatt, selv om det ikke lenger tilhører familien Foss. De setter fortsatt sin ære i å utøve kvalitet i sin

kundebehandling basert på service, sikkerhet og tillit som i Theas tid.

«Kundene er vår største styrke» heter det hos Foss. Om du tar en tur til Seattle, må du kikke etter de grønne og hvite båtene!

Lindsey Foss, den største og kraftigste slepebåten i verden - 155 fot og 8000 hestekrefter!

Eva Tveter

Dette er bare et lite utdrag fra historien om Thea. I en bok som i har fått fra Seattle om henne, skriver forfatteren at hun hadde stor entusiasme i alt hun foretok seg og aldri sparte seg. Hun var ærlig, alvorlig, snill. Vi siterer et par linjer fra hennes dagboksblad i 1907. «Jeg vil se på hele verden som mitt land og på alle mennesker som mine søsken. Vi er bestemt til samarbeid, og å handle mot hverandre er å handle mot naturen. Si ikke at du vil elske de kloke og hate de ukloke, du skal elske hele menneskeheten. La oss ikke elske i ord og tunge, men i gjerning og i sannhet.>> - Kloke ord fra en liten kvinne fra Hærland som ble stor i USA!